

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

כ.ה. מימון: היית מוסמכת.

העדה סמואלוב: אני בדיוק גמתי בית ספר לאחיות.

כ.ה. מימון: איפה סיימת באמת?

העדה סמואלוב: פה בהדסה ברחוב הנביאים.

כ.ה. מימון: תודה.

היו"ר: תודה רבה לך.

עדותו של העד ד"ר סמואלוב שלמה - בקשה מס' 338/96

היו"ר: אני מזכיר לך שעליך לומר את האמת, את כל האמת ורק את האמת. שמך? דוקטור או פרופסור שלמה?

ד"ר סמואלוב: שלמה סמואלוב.

היו"ר: סמואלוב. אתה לא היית רנטגנולוג? או משהו כזה?

ד"ר סמואלוב: אני פיזיולוג. זאת אומרת, זה מדעי היסוד.

היו"ר: ככה היה לי איזה זכרון שהיית ברחוב שטראוס.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

ד"ר סמואלוב: לא.

היו"ר: לא. אז אני טועה, אני מערבב אותך.
 כן דוקטור סמואלוב בבקשה תגיד לנו מה ששאלנו את רעייתך
 באיזה תקופה היית שם.

ד"ר סמואלוב: אני עליתי ארצה ב-13.3. ודדאחרי, חשבנו שאנחנו
 נוכל לגמור את הלימודים שלנו בישראל. מפני שזה היה
 המברק שקיבלנו ממשד הבריאות בבולגריה.
 עלינו קבוצה של תשעה סטודנטים. זאת אומרת מה זה
 סטודנטים? לפני בחינה סופית בגמר רפואה.

היו"ר: נדמה לי שפרופסור אליקים היה באותו מצב?

ד"ר סמואלוב: הוא בא אני חושב הבדל של חודשיים או שלושה אחרי
 זה. אבל זה אותו המחזור.

ואחרי שעבדתי בהמשביר בעבודה פיזית, אחר כך בקרן הקיימת
 יער המגינים וב-15.5 פתחו את בית הספר לרפואה והיה ברור
 בכלל שאין מקום בשבילנו. מפני שהקורס שלנו התחיל יותר
 מאוחר. בעצם אנחנו הקמנו אותו על ידי ריצה בכל מיני
 מוסדות וכך הלאה ואנשים. זאת אומרת בסביבות אני חושב
 מאי התחלתי בשערי צדק דוקטור שלזינגר קיבל אותי בתור
 רופא מיוחד. ובהיותי שמה שמעתי שאליקים שהוא ניקרא שמה
 בתור עובד מעבדה הוא עבר לבית החולים ועובד מעבדה היה

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

המשרה פנויה.

היה לי פשוט ידיעה פיקט שאם אני אכנס לבית חולים אני רוצה לעבוד בתור עבודה רפואית ולא עבודה פיזית או זה. ואז בעצם נסעתי לראש העין. אם אני לא טועה זה היה בסביבות צריך להיות יולי אוגוסט בערך.

כ.ה. מימון: 249?

ד"ר סמואלוב: בבקשה?

כ.ה. מימון: 249? יולי אוגוסט?

ד"ר סמואלוב: 49 מדובר על 49. ואחרי שהגעתי שמה בסך הכל היו שני רופאים מנדל ואליקים ומה שנדהמתי היה בעבודה במעבדה הייתי בסך הכל זמן קצר מאד. למה? מפני שאחרי שבועיים או שלוש מנדל אמר יותר טוב אם גם אתה תעבור לבית החולים. והפרפרטים שהיינו צריכים להכין כל אחד היה בודק בעצמו. המלריה שבדקנו במעבדה זה היה משהו נורא. לידיעתכם בדרך כלל בודקים טיפה עבה מפני שהגורם של המלריה פלסמודיום הוא לא כל כך שכיח אפילו במחלה אצל המשטחים, אצל הילדים האלו המלריה היית יכול לראות על משטח שזה איזה שהיא שיכבה מאד מאד דקה של אדם.

היו"ר: העיקר אתה גם כן זוכר כפי שאשתך אמרה שמתו שם הרבה מאד מהילדים.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

ד"ר סמואלוב: התמותה היתה נוראה. ואפשר לומר זה לא היו בעצם זמנים כמו היום שעות עבודה זה לא היו משעה שש או שמונה. היינו מתחילים בשש והיינו גומרים אני חושב ב-12 בלילה. ועיקר בעצם הטיפול זה היה להחזיר את המאזן של הילדים האלה. כדי להדגים לכם היו ילדים שלפי אינפורמציה אף פעם בעצם לא יכולנו לקבל אינפורמציה מהמשפחות אנחנו לא ידענו אפילו את השמות של הילדים. אבל היה לכל ילד וילד היה דף שעליו מציינים מהלך הטיפול וכך הלאה. וילדים של חמישה חודשים ששה חודשים במשקל של שלושה ארבעה קילו זה התגובה הרפואית שלהם כלפי המחלה היתה כל הדברים שאנחנו יותר מאוחר אני קראתי על המחלות באירופה אנחנו הרי היינו שם. בפיזיולוגיה קוראים לזה מצב של אנרגיה. יש נו-אלרגיה כאשר התגובה היא מופרזת. אנרגיה כאשר אין תגובה. ילדים למשל עם דלקת ריאות וטמפרטורה של הגוף שלהם 35 לפי הטמפרטורה החיצונית זאת אומרת מושפעת מהטמפרטורה החיצונית. ובתור התחלה של הרפואה אחד הדברים המזעזעים היה להסתכל על יד המיטה ולהחזיק את החיים ואתה רואה איך כמו נר הילד הולך. לילות אחרי לילות היתה תמונה מזעזעת.

היו"ר: אני שואל אותך את אותה השאלה ששאלתי את רעייתך. האם היה רשום על הדף של כל ילד מאיפה הוא הגיע כדי לדעת אם הוא יבריא לאן להחזיר אותו?

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

ד"ר סמואלוב: עכשיו בקשר למאיפה הילדים באו אנחנו לא היינו קשורים בנקודה הזו. אנחנו היינו מטפלים. שנית,

היו"ר: כן. אבל מישהו הביא את הילדים לא? ההורים הביאו אותם או?

ד"ר סמואלוב: היה מדובר בעצם שגם מצאו ילדים לפני הדלת של בית החולים. אנחנו שמענו למשל,

היו"ר: השאירו אותם על יד הדלת בלי פתק בלי שום דבר?

ד"ר סמואלוב: נכון. מפני שכנראה אני חושב הרמה בעצם של אוכלוסיה כזו שחשבו שבית החולים זה מקום שהילדים מתים. וזה היה נורא.

היו"ר: והאם אנשים נגיד שהשאירו את הילדים על סף הדלת באו לבקר אחר כך, או לשאול מה גורלם?

ד"ר סמואלוב: לא היו ביקורים בתוך בית החולים.

היו"ר: לא בתוך בית החולים.

ד"ר סמואלוב: מסיבה פשוטה שזה היה מכניס בכלל גורם עוד נוסף למחלות וכו'. אבל אתה שואל על קשר זכורים לי גם ציונה

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

למשל אני זוכר כאשר התחלנו לטפל בה היא באה במצב איום.
 ובאמצע הלילה ההורים פשוט על החלון הסתכלו. שנה או
 שנתיים אחרי זה כבר אפילו יותר הייתי כבר רופא בית בבית
 החולים בתל אביב בתחנה המרכזית אני מחכה בתור ולפתע
 פתאום מרחוק אני רואה משפחה תימנית טיפוסית באותם הימים
 הרבה ילדים מסביב והאמא לפתע פתאום רצה אלי דוקטור
 דוקטור אני לא הבנתי מה היא, והיא מושכת אותי ומביאה
 אותי ואומרת ציונה. ואני רואה ילדה יפה מאד.

היו"ר: איך זה ציון? זה שם,

ד"ר סמואלוב: ציונה.

כ.ה. מימון: זה אותה ילדה שאתך דיברה עליה?

ד"ר סמואלוב: אותה הילדה.

כ.ה. מימון: כן?

ד"ר סמואלוב: וזה היה משהו מזעזע מאד מרגש.

היו"ר: אתה זוכר את שם המשפחה?

ד"ר סמואלוב: לא.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

היו"ר: ציונה.

ד"ר סמואלוב: ציונה כן.

כ.ה. מימון: ציונה סאלס היתה אחת.

ד"ר סמואלוב: היה למשל מקרה שני משה. המקרה הזה היה קשור עם דברים אחרים. הביאו אותו בתוך סדין לבן. הביאו אותו כנראה מהזה,

היו"ר: מבית הילדים?

ד"ר סמואלוב: לא מבית הילדים מהאוהל כניראה. וכאשר פתחו הריח היה נורא. ואנחנו היינו הטיפול היה מתחיל מיד ואמרו לי בכלל שהוא משותק. מה התברר? על הגוף שלו היו הרבה הרבה מורסות. והילד שהוא לא זז זאת אומרת לא הלך אז הפרקים היו קצרים בשביל לפתח אותם. הדבר הראשון מה שאנחנו עשינו אנחנו שטפנו אותו בקליום פרמגניקום באותם ימים. ופתחנו את המורסות והריח של המוגלה הילד הזה הוא היה חודשים בכלל בבית החולים.

עכשיו כאשר התחלנו את הלימודים אנחנו חזרנו לירושלים ואמנם הקשר עם בית החולים נשאר. ופרופסור מן מזמן לזמן היה שולח אותי בעצם בזמן השליחויות האלו היינו מקבלים גם משכורת שזה היה חשוב מאד בשבילנו. ואני זוכר באחת

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

החזרות שלי האחיות כדי להפתיע אותי שבאתי וכך הלאה אז הם עשו חגיגה עם עוגה וכד' ועל השולחן על יד העוגה היה משה שהוא קפץ מהשולחן והלך ובא אלי. כשהילד הזה בהתחלה היה משותק כביכול. זה לא היה שיתוק. זה היה בעיה בכלל עם הילד הזה יום יום אנחנו טיפלנו.

היו"ר: עכשיו אני שואל גם ביחס לניתוחים לאחר המוות.

ד"ר סמואלוב: עכשיו דוקטור פרוינד שאתה הזכרת היא עבדה בתור רופאה זאת אומרת רופאת ילדים. לא בתור פתולוגית ולא היו תנאים בעצם גם לניתוחים שם. החדר הקטן,

היו"ר: נאמר לנו שהיא עשתה ניתוחים בחדרי השרותים.

ד"ר סמואלוב: לא יודע על זה.

היו"ר: טוב,

ד"ר סמואלוב: אני לא חושב שגם אם אפילו אם עשתה היא לא היתה יכולה להוציא שום מסקנות מהמימצאים בתנאים האלה.

היו"ר: אתה ראית גם ילדים שהבריאו כמו המשה הזה כן?

ד"ר סמואלוב: ראיתי ילדים שהבריאו יותר מאוחר. אני מדבר עכשיו,

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

היו"ר: לאן החזירו אותם?

ד"ר סמואלוב: זה אני לא יודע.

היו"ר: לא יודע.

ד"ר סמואלוב: לא יודע כן.

היו"ר: שמעת על גן ילדים או בית תינוקות של ויצ"ו?

ד"ר סמואלוב: לא. ידענו שישנו בעצם בית חולים למבוגרים. אני
 זוכר שהמנהלת שמה היא היתה, זאת אומרת היתה מנהלת דרום
 אפריקאית אני חושב.

היו"ר: זאת אומרת בית חולים למבוגרים במסגרת המחנה שם.

ד"ר סמואלוב: נכון.

היו"ר: כמו בתי הילדים.

ד"ר סמואלוב: אבל אין לנו שום קשר, לא היה לנו קשר איתם. לא היה
 זמן לקשרים.

היו"ר: היו ילדים ששלחתם לבתי חולים אחרים בשביל טיפול?

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

ד"ר סמואלוב: לא לא. טיפלנו והמוות של הילדים האלו שמתו היו מפני שהם נתקבלו כבר במצב זה כמו מיוזלמים במחלות של הנאצים של הגרמנים.

היו"ר: אתה גם לא יודע שום דבר בקשר לקבורה מי טיפל בזה.

ד"ר סמואלוב: לא לא.

היו"ר: הייתם מכניסים אותם לחדר הקטן הזה ומשם היו לוקחים אותם.

ד"ר סמואלוב: התמונה שלי הצטיירה וזה היה אחד הדברים המזעזעים הילדים העטופים עם צמר גפן סביב לאף ופה. וידענו שזה מקרה אבוד.

כ.ה. מימון: הזכרת בעדותך קודם שלא היה ממי לקבל את פרטי המחלה.

ד"ר סמואלוב: נכון.

כ.ה. קובל: הילדים היו מגיעים בלי שום מסמך מה שהיום מקביל להפניה רפואית?

ד"ר סמואלוב: בעבודה רפואית הדבר הראשון מה שנעשה בבית החולים זה איסוף אנמנזה זאת אומרת הסיפור וכך הלאה. לא היה ממי לקבל. לא היה גם שפה בעצם כדי לקבל את זה.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

כ.ה. קובל: אבל ילדים ייתכן והרי נשלחו לבית החולים גם מבתי
 התינוקות שבמחנה העולים ראש העין.

ד"ר סמואלוב: אני לא חושב שהפרוצדורה הזו בהתחלה אל תשכחו זה
 היו השלבים הראשונים של בית החולים.

כ.ה. קובל: מחנה העולים כבר היה קיים?

ד"ר סמואלוב: כן.

כ.ה. קובל: כן.

ד"ר סמואלוב: מחנה העולים. אנחנו לא ראינו זאת אומרת לא
 הסתובבנו אפילו במחנה מסיבה פשוטה שלא היה זמן. הדבר
 היחידי שבסוף השבוע עם האחיות היינו הולכים לאכול גלידה
 בפתח תקוה. וזה בדרך כלל בעשר אחת עשרה בלילה.

כ.ה. מימון: אולי אתה זוכר אתה סיפרת שהיו קשיי שפה. לא היתה
 שפה משותפת פשוט לא הבנתם איש את רעהו בעיקר את ההורים.
 האם אתה זוכר אם היו שם אחיות על תקן של מתורגמניות,
 אחיות תימניות.

ד"ר סמואלוב: לא לא.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

כ.ה. מימון: לא היו בתקופה?

ד"ר סמואלוב: לא לא. אפילו האחיות שבאו מהדסה ביניהם גם אשתי גם זיוה וכך הלאה זו היתה קבוצה רק שהיא סיימה. ובהתחלה התחלנו עם מטפלות.

כ.ה. מימון: אתה זוכר שהיו שם איזה שהן בעיות בשמות של הילדים? שהיו שמות זהים? לא זוכר בעיה כזו?

ד"ר סמואלוב: לא לא.

כ.ה. מימון: מי שעסק באדמינסטרציה שם היה מר בן ישר. אתה זוכר שם כזה?

ד"ר סמואלוב: לא. אני זוכר את שץ.

כ.ה. מימון: את שץ?

ד"ר סמואלוב: שץ.

כ.ה. מימון: אותו אתה זוכר.

ד"ר סמואלוב: נכון. והוא היה זאת אומרת מסור לעבודה. ובתור עולה חדש מה שהתרשמתי זה היה שפע של מגבות, סדינים.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

כ.ה. מימון: כן ברור.

ד"ר סמואלוב: אני באתי מבולגריה אחרי המלחמה ואצלנו זה היה כל הדברים האלו היו בקיצוב וכך הלאה. ולפתע פתאום אנחנו מצאנו את עצמנו בשפע של אפשרויות ודברים וכך הלאה.

כ.ה. מימון: תודה.

היו"ר: תודה רבה לך דוקטור סמואל.
הגברת זיוה להיס בבקשה.

עדותה של הגברת זיוה להיס - תיק 342/96

היו"ר: העדה הבאה היא הגברת זיוה להיס בתיק 342/96
אני מזכיר לך שעליך לומר את האמת. את כל האמת ורק את
האמת.

אז השם נכון זיוה להיס?

העדה להיס: נכון.

היו"ר: ואת היית אחות באותו מקום.

העדה להיס: באותו מקום. ואני בת מחזור של נעמי גמרנו, נעמה
סמואלוב גמרנו בספטמבר 49 והגענו לשם אני חושבת בנובמבר

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

כ.ה. מימון: תודה.

היו"ר: תודה רבה לך גברת להיס.
 כן דוקטור סמואלוב.

המשך עדותו של ד"ר סמואלוב

העד סמואלוב: אני רואה שהמספר של המיטות הולך ומשתרש 30 מיטות.
 לאמיתו של דבר בית החולים תפח. למה? מפני שבביקורים
 יותר מאוחר היו שמה שלוש יחידות. יחידה של פוליו מפני
 שגם פוליו נכנסה בתור מחלה.

כ.ה. קובל: ובפוליו אתם טיפלתם גם בבית החולים לא העברתם לפרדס
 כץ.

העד סמואלוב: נכון מפני שאני הייתי אחראי בעצם על היחידה של
 פוליו. אליקים היה אחראי על מחלות כלליות והיתה יחידה
 של דהידרציה. זאת אומרת אנחנו קראנו למרות שזה לא מחלה.

כ.ה. קובל: התיבשות?

העד סמואלוב: התיבשות. זאת אומרת שלשולים וכך הלאה. והמיטות
 תפחו זאת אומרת ה-30 אולי היה בהתחלה אבל לאט לאט זה
 היה מלא פשוט מזה.

ועדת החקירה הממלכתית לענין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בדצמבר 1996

כ.ה. קובל: לכמה? לאיזה מספר הם תפחו השלושים?

העד סמואלוב: אינני יודע בדיוק כן, אבל זה אני חושב ללא ספק
 עברו 60 50. אבל הדבר הזה אני חושב הדסה ללא ספק יודעת
 כמה מיטות היו שם.

היו"ר: תודה רבה.

ה פ ס ק ה

היו"ר: הגברת נחמה בן שך?

העדה בן שך: כן

היו"ר: בתיק 341/96. ואני מזכיר לך שעליך לומר את האמת את כל
 האמת ורק את האמת.

הגברת נחמני מפרקליטות המדינה היא תשאל אותך שאלות.

חקירת העדה גברת נחמה בן שך - עו"ד נחמני
 עו"ד נחמני: את ודאי יודעת למה זומנת לועדה?

גב' נחמה: כן.

עו"ד נחמני: עכשיו יש לך, מי שמסר את השם שלך כאחת מהעובדות
 בבית החולים בעין שמר,